

Het verhaal van de Zwaan

*“als de zwaan op de gevel
van de Maartenkerk
spreken kon ...”*

Dan zou hij ons vragen: waartoe ben ik op aarde? Het antwoord zit in een simpel versje:

*‘Doopsgezinden vind je in een houten huisje, Rooms Katholieken hebben een kruisje,
Calvinisten hebben meestal een haantje, Lutheranen herken je aan een zwaantje!’*

Even voorstellen: de zwaan op de gevel van de Lutherse Maartenkerk in Zaandam, dat ben ik!

En waarom hebben die Lutheranen nu zo graag een zwaan in, op of aan hun kerk?

Dát weet ik ook, dat kwam zo:

De Boheemse theoloog, Johannes Hus (*Boheems voor gans*) die in het openbaar misstanden aan de kaak stelde, kondigde in 1415 op de brandstapel de komst van Maarten Luther aan:

*“Nu braadt u een gans, maar over 100 jaar zult u een zwaan horen zingen,
die zult u wél verdragen, en dat zal zo blijven, als God het wil!”*

Geloof het of niet, ik kijk al heel lang uit over het kerkplein in de Zaanse Vinkenstraat.

Voor de enkele ongelovige Thomas onder u verwijs ik naar het bewijs van mijn geboorteejaar onder mijn zwemvliezen: **1700**. Dat is nu **322** jaar en ik zou dat hier dus ‘lang’ willen noemen.

Ik ben in goed gezelschap, want aan beide kanten word ik geflankeerd door een wapen.

Mijn linker buurman stelt voor het wapen van de Bannen ‘Westsanen’, maar wie of wat de rechter buurman uitbeeldt weet niemand meer precies. Ik was erbij, maar ik kan/mag het u niet vertellen.

Men denkt aan het wapen van één van de plaatsen waar -voor de bouw van de kerk- werd gecollecteerd, als eresaluut aan een sponsor. Een mooie verklaring, dus daar houd ik het maar op!

Zo’n drie eeuwen geleden dus zag alles en iedereen in Zaandam er heel anders uit. Minder kleurig, meer respect, minder verkeer, meer bomen, minder lelijke gebouwen, meer ruimte.

Vanaf mijn kerkplein had ik ruim uitzicht over het “Vinckepad”, een weg met zand geplaveid.

Zand werd trouwens voor van alles gebruikt, zelfs om iets mee ‘schoon te schuren’. Wie kent nog het rekje in de keuken voor zand, zeep en soda?

En hoorde je in die tijd ook niet vaak: ‘zand schuurt de maag’?

Nou er was ook zand genoeg. Zelfs op de vloer in deze kerk

werd zand gestrooid en ook dat had een reinigende werking. Het met drek bevulde schoeisel van mensen was zo geen probleem. Anderen zeggen echter dat het zand ten goede kwam aan de akoestiek van deze kerk. Ze zeggen maar, ik laat me ook daar verder niet over uit.

Ik was erbij maar ik vind dat mensen hun historie zélf maar wat beter in de gaten moeten houden. Als ik dát ook allemaal moet uitleggen kan ik meteen wel aan mijn zwanenzang beginnen en dat, geachte toehoorders, ben ik nog niet van plan.

Over mensen gesproken: honderden mensen liepen over de (zand)vloer van deze kerk, véél meer dan nu.

Er waren toen twee toegangsdeuren nodig.

‘t Zondagse kerkbezoek is tegenwoordig minimaal te noemen én

het komt zelfs voor dat mensen door de zijdeur binnengaan.

Maar ja, ik denk dan maar zo: beter 20 positieve kerkgangers

door de achterdeur dan 10 pessimisten door de hoofdingang.

Maar goed, wat ik zeggen wilde: ik heb een droom!

Tja, je houdt het niet voor mogelijk dat je als statige zwaan aan

de gevel van de Maartenkerk, hoog boven het stadslawaai

nog aan dromen toekomt. Maar toch: ik heb een droom!

Stel je voor dat de Zaanse binnenstad wordt voltooid met het opruimen van de foeilelijke panden van Blokker en Smit. Wég met die blokkendozen waarmee het aanzien van de Oude Gracht werd aangetast; waardoor de Maartenkerk (en ik dus) een bijna weggefrommeld bestaan moet leiden.

Toestemming voor de bouw van deze gedochten is mij nooit gevraagd, inspraak is mij nimmer verleend en zo kun je, met een statige kerkzwaan van enige allure, toch niet omgaan, dacht ik zo!

‘t Zal wel weer een artikel 19-procedure zijn geweest van de heren bestuurders van Saenredam.

AFBEELDING VAN DE LUTHERSCHE
KERK TE ZAANDAM.

U heeft intussen wellicht enig begrip voor mijn standpunt dat de sloopkogel op de panden van de heren Blokker en Smit losgelaten mag worden. Ik zal daarbij niet honend 'snaterlachen', nee, ik zal er slechts waardig op toezien dat dit fraaie kerkgebouw, waarover ik nu al zo lang het toezien beheer voer, weer beeldbepalend centraal zal staan in de Zaanse binnenstad.

Hoe dan ook, ik hoop dat mensen deze kerkdeuren weer zullen herkennen en daardoor binnen willen gaan. Dat mag op elke dag van de week, want er is hier genoeg te beleven. Maar, u begrijpt, mijn voorkeur gaat uit naar de zondag, dat was/is/blijft voor mij het hoogtepunt van het bestaan, dat waartoe wij op aarde zijn: 'Een vaste burcht is onze God'. Moge het zo zijn. Zo hoog verheven boven het kerkplein in de Vinkenstraat 'past' mij nu, na deze 'ongepaste' rede, voor de komende -pakweg- 300 jaar weer een statig stilzwijgen. Hier aan de gevel van de Maartenkerk, ik kan niet anders!

Opgetekend door Leny Kamp
bij het 300-jarig bestaan van de Lutherse kerk Zaandam